Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0041

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Nota investeren en afschrijven
Nummer voorstel	:	RVB24-0041
Datum voorstel	:	10-09-2024
Portefeuillehouder(s)	:	Dhr. J.A.A. Pals
Contactpersoon	:	mevrouw J.H.C. Wouts
Afdeling	:	Financiën en Control
Contactpersoon Email	:	j.wouts@bergenopzoom.nl
Programmanummer en -naam	:	5. Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

Voorstel:

De Nota Investeren en Afschrijven 2024 vaststellen, met daarin opgenomen de volgende nieuwe uitgangspunten:

1. Spelregels voor de investeringsbudgetten:
   a) Het uitgangspunt bij het bepalen van de omvang van de investeringsbudgetten wordt dat gemeentelijke eigendommen minstens sober, degelijk en in elk geval veilig worden onderhouden. Voor de omvang van de investeringsbudgetten dat hierbij hoort dient wel
      - de capaciteit aanwezig te zijn om de werken uit te voeren,
      - de financiële ruimte om de kapitaallasten te dekken,
      - de financiële kengetallen dienen aan de afgesproken norm te blijven voldoen
      - de netto investeringsquote dient tussen 0% en 6% te liggen.
   b) Bij de investeringen op het uitvoeringsplan wordt aangegeven of het een vervangingsinvestering betreft of een uitbreidingsinvestering
   c) Bij de begroting wordt het investeringsbudget verlaagd met het onrendabele deel van de investering. Het rendabele deel wordt onderbouwd in het uitvoeringsplan en moet financieel zichtbaar zijn binnen de looptijd van de begroting.
   d) Veranderingen/mutaties van kredieten die beschikbaar worden gesteld, zowel het opvoeren van kredieten die in een later jaar stonden gepland als de hoogte van het krediet, is toegestaan. Uitgangspunt is wel dat de hoogte van het investeringsbudget in het lopende jaar niet wordt overschreden.
   e) Wanneer aan het einde van het jaar nog een deel investeringsbudget resteert, dan wordt dit deel van het investeringsbudget doorgeschoven naar het volgende jaar. De raad wordt hierover bij de begroting voor het komende jaar geïnformeerd .
2. als een investering na 1 jaar nog niet concreet in uitvoering is genomen, komt het krediet te vervallen.

3. de afschrijvingsduur verlagen voor
a) schoolgebouwen is van 60 naar 40 jaar
b) automatiseringsapparatuur van 7 naar 4 jaar

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

de nota investeren en afschrijven wordt afgestemd met de auditcommissie

Samenvatting:

De nota investeren en afschrijven is geactualiseerd. In deze nota wordt het beleid en de spelregels rondom kredieten, waardering van activa en afschrijven vastgelegd.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	Nota investeren en afschrijven	Bijgevoegd
2	Was – wordt lijst	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0041

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	31-10-2024
Nummer	:	RVB24-0041
Onderwerp	:	Nota investeren en afschrijven

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

De Nota Investeren en Afschrijven 2024 vaststellen, met daarin opgenomen de volgende nieuwe uitgangspunten:

1. Spelregels voor de investeringsbudgetten:

a) Het uitgangspunt bij het bepalen van de omvang van de investeringsbudgetten wordt dat gemeentelijke eigendommen minstens sober, degelijk en in elk geval veilig worden onderhouden. Voor de omvang van de investeringsbudgetten dat hierbij hoort dient wel
   - de capaciteit aanwezig te zijn om de werken uit te voeren,
   - de financiële ruimte om de kapitaallasten te dekken
   - de financiële kengetallen dienen aan de afgesproken norm te blijven voldoen
   - de netto investeringsquote dient tussen 0% en 6% te liggen.

b) Bij de investeringen op het uitvoeringsplan wordt aangegeven of het een vervangingsinvestering betreft of een uitbreidingsinvestering

c) Bij de begroting wordt het investeringsbudget verlaagd met het onrendabele deel van de investering. Het rendabele deel wordt onderbouwd in het uitvoeringsplan en moet financieel zichtbaar zijn binnen de looptijd van de begroting.

d) Veranderingen/mutaties van kredieten die beschikbaar worden gesteld, zowel het opvoeren van kredieten die in een later jaar stonden gepland als de hoogte van het krediet, is toegestaan. Uitgangspunt is wel dat de hoogte van het investeringsbudget in het lopende jaar niet wordt overschreden.

e) Wanneer aan het einde van het jaar nog een deel investeringsbudget resteert, dan wordt dit deel van het investeringsbudget doorgeschoven naar het volgende jaar. De raad wordt hierover bij de begroting voor het komende jaar geïnformeerd.

2. als een investering na 1 jaar nog niet concreet in uitvoering is genomen, komt het krediet te vervallen.
3. de afschrijvingsduur verlagen voor

a. schoolgebouwen is van 60 naar 40 jaar
b. automatiseringsapparatuur van 7 naar 4 jaar

Inleiding

Vanaf 2019 hebben we de moederkredieten ingevoerd. Belangrijkste doel hiervan was het terugbrengen van de schuldenlast. Door als uitgangspunt te nemen “niet meer investeren dan afschrijven” neemt de schuldenlast vanwege investeringen niet meer toe. In 2019 bedroeg de schuldenlast nog € 262 miljoen. Eind 2023 is deze afgenomen tot € 166 miljoen. Een andere belangrijke financiële indicator is de solvabiliteit. Bij de jaarrekening 2019 was deze 8%. Inmiddels verbeterd tot net boven de 20%. Duidelijke tekenen dat de financiële positie van de gemeente Bergen op Zoom is verbeterd. De verbetering van de financiële positie biedt de ruimte om aan de slag te gaan met het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Hier is nog een inhaalslag te maken. Wel blijft het noodzakelijk om de voorzichtige lijn met betrekking tot de financiële uitgangspunten voort te zetten.

In het bestuursakkoord hebben we opgenomen dat we de systematiek van de moederkredieten willen verfijnen door een onderscheid te maken tussen vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen. Ook hebben we in het bestuursakkoord als uitgangspunt aangegeven dat we gemeentelijke eigendommen onderhouden op een kwaliteitsniveau dat minstens sober, degelijk en in elk geval veilig is. In de beeldvormende vergadering van 16 april is aangegeven dat om de openbare ruimte op dit niveau te onderhouden fors meer investeringsruimte nodig is. Een benodigde omvang van € 7,7 miljoen is hierbij genoemd. Ook voor het onderhouden van onze panden zien we een toenemende investeringsbehoefte.

Om aan de doelstelling te kunnen gaan werken dat we onze gemeentelijke eigendommen onderhouden op een kwaliteitsniveau dat minstens sober, degelijk en in elk geval veilig is, dienen de spelregels zoals opgenomen in de nota investeren en afschrijven uit december 2018 te worden herzien.

In de financiële verordening is opgenomen dat deze 1 keer in de vier jaar wordt geactualiseerd. De huidige nota is van december 2018. De actualisatie heeft op zich laten wachten, omdat we eerst de investeringsbehoeften, zoals die van openbare ruimte en riolering, in beeld hebben gebracht.
Door de nota te actualiseren hebben we weer een nota die voldoet aan de uitgangspunten van de financiële verordening.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

De doelstelling is een voor de gemeenteraad heldere Nota Investeren en Afschrijven, met duidelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden en duidelijke spelregels rondom waardering, investering en afschrijving van vaste activa. De nota is opgesteld op basis van de actuele verslaggevingsvoorschriften.

Uitwerking voorstel

Hieronder wordt op de afzonderlijke beslispunten nader ingegaan:

1a. *Het uitgangspunt bij het bepalen van de omvang van de investeringsbudgetten wordt, dat gemeentelijke eigendommen minstens sober, degelijk en in elk geval veilig worden onderhouden. Voor de omvang van de investeringsbudgetten die hierbij hoort dient wel*
   - *de capaciteit aanwezig te zijn om de werken uit te voeren*
   - *de financiële ruimte om de kapitaallasten te dekken en*
   - *de financiële kengetallen dienen aan de afgesproken norm te blijven voldoen*
   - *de netto investeringsquote dient tussen de 0% en 6% te liggen.*

In het bestuursakkoord Samen Bergen Verzetten is het volgende opgenomen mbt de moederkredieten:

We verfijnen de systematiek van de moederkredieten- inclusief het principe van niet meer investeren dan afschrijven- door in het uitvoeringsplan onderscheid te maken tussen vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen.
We onderhouden de gemeentelijke eigendommen op een kwaliteitsniveau dat minstens sober, degelijk en in elk geval veilig is (Progr 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening punt 4).

Zoals eerder is aangegeven biedt de verbetering van de financiële positie ruimte om het onderhouden van onze gemeentelijke eigendommen meer centraal te stellen en daarbij de passage uit het bestuursakkoord *"we onderhouden de gemeentelijke eigendommen op een kwaliteitsniveau dat minstens sober, degelijk en in elk geval veilig is"* als uitgangspunt te nemen bij het bepalen van het gewenste investeringsvolume. Wel blijft noodzakelijk om de voorzichtige lijn met betrekking tot de financiële uitgangspunten door te zetten.

Zoals in de beeldvorming op 16 april met de raad is aangegeven is de omvang van het investeringsbudget openbare ruimte van € 4,5 miljoen te laag is om de voorzieningen op een goede wijze in stand te houden. Ook vastgoed heeft problemen om binnen het bestaande budget de verduurzaming van onze panden te realiseren.

Bij het beleidskader dient aangegeven te worden welk investeringsvolume hoort bij het uitgangspunt "het minstens sober, degelijk en in elk geval veilig onderhouden van de gemeente eigendommen". Bij het vaststellen van de hoogte van de investeringsbudgetten zijn de volgende voorwaarden mede bepalend:
- Hebben we de capaciteit om het gevraagde investeringsvolume te realiseren
- Is de financiële ruimte in de (meerjaren-) begroting beschikbaar om de kapitaallasten te dekken van de gevraagde investeringsbudgetten
- Blijven de financiële kengetallen bij de gevraagde investeringsbudgetten voldoen aan de afgesproken norm.
- Ligt de netto investeringsquote tussen de 0% en 6%.

De netto investeringsquote is geschikt om te beoordelen of een gemeente voldoende investeert voor het behoud van een aanvaardbaar voorzieningenniveau. Te lage investeringen kunnen een signaal zijn dat een gemeente een probleem heeft om de lopende consumptieve uitgaven te beheersen. Bij te lage investeringen zijn op termijn inhaalinvesteringen nodig. Daarentegen zorgen te hoge investeringen voor het oplopen van de

netto schuldquote en daarmee voor het oplopen van de schuldverplichtingen. Ook leggen de hogere afschrijvingslasten van de investeringen een groter deel van de exploitatierekening vast, waardoor de ruimte voor ombuigingen op de lopende uitgaven van de exploitatie kleiner is.

De VNG hanteert signaalwaarden voor te lage en te hoge investeringen. De VNG adviseert om de netto investeringsquote niet negatief te laten zijn en niet boven de 6% uit te laten komen. Tussen 0% - 2% en tussen 5% - 6% is de signaalwaarde oranje. Tussen 2% – 5% is de signaalwaarde groen. Ons uitgangspunt is dat de netto investeringsquote tussen 0% en 6% moet liggen.

Op basis van de Jaarrekening 2023 bedraagt onze netto investeringsquote -1,31%. Dit betekent dat de investeringsquote de signaalwaarde rood heeft. Er is de afgelopen jaren te weinig geïnvesteerd voor het behoud van de voorzieningen. De balanswaarde van de activa is tussen 31-12-2019 en 31-12-2023 met € 15,8 miljoen gedaald. Er is meer afgeschreven op de investeringen dan dat er nieuwe investeringen zijn gerealiseerd.

Vanaf het Beleidskader 2026 zal in het beleidskader opgenomen worden wat het investeringsvolume voor het komende jaar minimaal moet zijn om een investeringsquote te realiseren van 2%. In de berekening moet een inschatting gemaakt worden van het te realiseren investeringsvolume van het lopende jaar. Als dit voor 2025 wordt berekend, dan dient er voor € 30,6 miljoen geïnvesteerd te worden in 2025 om eind 2025 een investeringsquote te hebben van 2%.
Ook zullen wij in het beleidskader aangegeven wat de investeringsquote wordt als het uitvoeringsplan voor het komende jaar (jaarschijf 2 van het vastgestelde uitvoeringsplan) wordt gehandhaafd.
In de Begroting 2025-2028 zullen wij de berekening van de investeringsquote opnemen op basis van het voorgestelde Uitvoeringsplan.

1b. Bij de investeringen op het uitvoeringsplan wordt aangegeven of het een vervangingsinvestering betreft of een uitbreidingsinvestering

Conform het bestuursakkoord is in de nota investeren en afschrijven opgenomen, dat in het uitvoeringsplan aangegeven dient te worden of het een uitbreidingsinvestering betreft of een vervangingsinvestering. Dit onderscheid kan helpen bij het maken van keuzes als het investeringsvolume onvoldoende is om alle gewenste investeringen te realiseren.

1c. Bij de begroting wordt het investeringsbudget verlaagd met het onrendabele deel van de investering. Het rendabele deel wordt onderbouwd in het uitvoeringsplan en moet financieel zichtbaar zijn binnen de looptijd van de begroting.

Bij met name duurzaamheidsinvesteringen is er sprake van een rendabel en een onrendabel deel van de investering. Bij duurzaamheidsinvesteringen nemen namelijk de energiekosten af. Het onrendabele deel van de investering wordt ten laste van het investeringsbudget gebracht.
Hiervoor is gekozen, omdat de lasten in de begroting toenemen met de kapitaallasten van het onrendabele deel van de investering. De kapitaallasten van het rendabele deel worden gedekt door bijv lagere energiekosten.

Bij het uitvoeringsplan dient het rendabele deel onderbouwd te worden. Daarnaast moet het financiële voordeel zichtbaar zijn binnen de looptijd van de meerjarenbegroting. Voor de bepaling van het rendabele deel dient het voorzichtigheidsprincipe te worden gehanteerd.

1d Verandering/mutaties van kredieten die beschikbaar worden gesteld, zowel het opvoeren van kredieten die in een later jaar stonden gepland als de hoogte van het krediet, is toegestaan. Uitgangspunt is wel dat de hoogte van het investeringsbudget in het lopende jaar niet wordt overschreden.

Om de inzet van de kredieten flexibeler te maken is dit beslispunt opgenomen. In praktijk blijkt namelijk dat de uitvoering bij met name kredieten in de openbare ruimte ook afhankelijk is van derden (burgers ivm inspraak en afstemming met bedrijven als oa Enexis, het waterleidingbedrijf en het waterschap). Daardoor kan een investering vertraging oplopen. Door de mogelijkheid van het naar voren halen van een krediet dat in latere jaren gepland stond worden we flexibeler in de uitvoering en kunnen we eerder het beschikbare investeringsvolume ook daadwerkelijk realiseren.
Wanneer bij een aanbesteding blijkt dat de kosten hoger uitkomen dan begroot en dit kan opgevangen worden binnen het investeringsbudget dan kan opdracht gegeven worden.
Wel dient de dekking van het nieuwe krediet of hogere krediet aan het college te worden voorgelegd. Op deze wijze blijft de integrale afweging gewaarborgd (bijv uitstel van renovatie van een weg kan ook een economische impact hebben). De raad wordt geïnformeerd bij het concernbericht of middels een brief als het 2e concern-bericht reeds is aangeboden.

1e. *Wanneer aan het einde van het jaar nog een deel investeringsbudget resteert, dan wordt dit deel van het investeringsbudget doorgeschoven naar het volgende jaar. De raad wordt hierover bij de begroting voor het komende jaar geïnformeerd*

Gedurende het jaar worden kredieten beschikbaar gesteld vanuit het investeringsbudget. De afgelopen jaren was aan het einde van het jaar nooit het gehele investeringsbudget beschikbaar gesteld. Bij de jaarrekening werd dan bijna altijd het niet toegekende investeringsbudget doorgeschoven naar het volgende jaar.
Om eerder duidelijkheid te hebben over het totale investeringsbudget is nu in de nota opgenomen dat het nog resterende deel van het investeringsbudget automatisch wordt doorgeschoven naar het volgende jaar. De raad wordt bij de begroting voor het komende jaar hierover geïnformeerd. Het bedrag dat wordt doorgeschoven wordt opgenomen in het uitvoeringsplan. De raad kan eventueel bij de begrotingsbehandeling aangeven niet in te stemmen met de overheveling van het restant investeringsbudget.

2 als een investering na 1 jaar nog niet concreet in uitvoering is genomen, komt het krediet te vervallen.

Nu vervalt een krediet als 2 jaar na het beschikbaar stellen van het krediet nog niet met de uitvoering is begonnen. Bij concreet in uitvoering moet gedacht worden aan: in voorbereiding genomen, feitelijke opdrachtverstrekking aan derden, contractuele afspraken met derden, mogelijke fasering van het krediet, etc. De raad kan besluiten om het krediet toch in stand te houden. Het voorstel is om de termijn van 2 jaar te verkorten naar 1 jaar. Het doel is om budgethouders bewust te maken om goed aan te geven wanneer de

uitgaven op een krediet komen, zodat we beter de kapitaallasten kunnen begroten.

3. de afschrijvingsduur verlagen voor:
    a. schoolgebouwen van 60 naar 40 jaar
    b. automatiseringsapparatuur van 7 naar 4 jaar

In de tabel met de afschrijvingstermijnen zijn 2 afschrijvingstermijnen aangepast.
In de tabel is de afschrijvingsduur van schoolgebouwen in lijn gebracht met andere panden, namelijk 40 jaar. Dit was 60 jaar. Ook voor schoolgebouwen blijkt in de praktijk dat deze na 40 jaar moeten worden gerenoveerd. De laatste jaren werd om deze reden al een afschrijvingsduur van 40 jaar toegepast bij investeringen in schoolgebouwen.
Voor automatiseringsapparatuur is de afschrijvingstermijn van 7 naar 4 jaar verlaagd. In het verleden werd de aanschaf van software geactiveerd. Nu mag software niet meer worden geactiveerd als gekozen wordt voor een SAAS oplossing. Het gemeentelijk beleid is om bij software te kiezen voor een SAAS-oplossing.
De belangrijkste ICT investeringen die nu nog binnen het investeringsbudget bedrijfsvoering worden opgenomen zijn de aanschaf van laptops (afschrijvingstermijn 4 jaar) en telefoons (afschrijvingstermijn 3 jaar) in het kader van het CYOD-beleid. Op basis hiervan is in de tabel de afschrijvingsduur voor automatiseringsapparatuur verlaagd naar 4 jaar (vervanging van laptops zijn het grootste bedrag).

Consequenties van het voorstel

Uit de nota investeren en afschrijven volgen niet direct financiële consequenties.
In het Beleidskader 2025-2028 is aangegeven dat het uitvoeringsplan dat onderdeel uitmaakt van de Begroting 2025-2028 wordt opgesteld op basis van de spelregels van deze geactualiseerde nota. Wanneer u de nota investeren en afschrijven gewijzigd vaststelt, zal voor de begrotingsbehandeling worden aangegeven wat hiervan de consequenties zijn voor het voorgestelde uitvoeringsplan.
Financiële consequenties komen er pas voor het eerst in de jaarschijf 2026, omdat we pas gaan afschrijven het jaar nadat de investering is afgesloten. Dus vanuit de investeringen van 2025 komen er lasten in de jaarschijf 2026.

Duurzaamheid

In de nota investeren en afschrijven is nu opgenomen dat alleen het onrendabele deel van een investering ten laste van het investeringsbudget komt. Dit investeren in duurzaamheid gemakkelijker, omdat hierbij vaak een deel van de investering rendabel is (lagere energiekosten).

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		X		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak		X		
3. Imago gemeente		X		
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid	X			
6. Financiën			X	
7. Juridisch		X		
8. Planning			X	
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Alternatieven

Het alternatief kan zijn om de nota investeren en afschrijven niet aan te passen en het uitgangspunt “niet meer investeren dan afschrijven” te handhaven. De schuldenlast zal hierdoor minder gaan toenemen. Als het investeringsvolume niet hoger wordt zijn er onvoldoende middelen om de gemeentelijke eigendommen goed te onderhouden.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

mr. drs. ing. M. van Vliet

De burgemeester,

drs. M. Mulder MSc.

Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0041

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 10 september 2024, nr. RVB24-0041;

gelet op de voorschriften van het BBV en de Financiële verordening 2023

BESLUIT:

De Nota Investeren en Afschrijven 2024 vaststellen, met daarin opgenomen de volgende nieuwe uitgangspunten:

1. Spelregels voor de investeringsbudgetten:

a) Het uitgangspunt bij het bepalen van de omvang van de investeringsbudgetten wordt dat gemeentelijke eigendommen minstens sober, degelijk en in elk geval veilig worden onderhouden. Voor de omvang van de investeringsbudgetten dat hierbij hoort dient wel
   - de capaciteit aanwezig te zijn om de werken uit te voeren,
   - de financiële ruimte om de kapitaallasten te dekken
   - de financiële kengetallen dienen aan de afgesproken norm te blijven voldoen
   - de netto investeringsquote dient tussen 0% en 4% te liggen.

b) Bij de investeringen op het uitvoeringsplan wordt aangegeven of het een vervangingsinvestering betreft of een uitbreidingsinvestering

c) Bij de begroting wordt het investeringsbudget verlaagd met het onrendabele deel van de investering. Het rendabele deel wordt onderbouwd in het uitvoeringsplan en moet financieel zichtbaar zijn binnen de looptijd van de begroting.

d) Veranderingen/mutaties van kredieten die beschikbaar worden gesteld, zowel het opvoeren van kredieten die in een later jaar stonden gepland als de hoogte van het krediet, is toegestaan. Uitgangspunt is wel dat de hoogte van het investeringsbudget in het lopende jaar niet wordt overschreden.

e) Wanneer aan het einde van het jaar nog een deel investeringsbudget resteert, dan wordt dit deel van het investeringsbudget doorgeschoven naar het volgende jaar. De raad wordt hierover bij de begroting voor het komende jaar geïnformeerd.

2. als een investering na 1 jaar nog niet concreet in uitvoering is genomen, komt het krediet te vervallen.
3. de afschrijvingsduur verlagen voor

a. schoolgebouwen is van 60 naar 40 jaar
b. automatiseringsapparatuur van 7 naar 4 jaar

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 31 oktober 2024

De griffier,	De voorzitter,
drs. E.P.M. van der Meer	drs. M. Mulder MSc.